

Bijlagen

Tijdelijk werk geven

Invloed van laagconjunctuur en langdurende
ziektegevallen

Edith Josten
Jan Dirk Vlasblom

Inhoud

Bijlage 1 Verrichte analyses

Bijlage 2 Aanvullende tabel

Bijlage 1 Verrichte analyses

In dit rapport staan de volgende onderzoeksvragen centraal:

1. Bieden werkgevers nieuwe personeelsleden vaker dan vroeger een tijdelijk in plaats van vast contract bij indiensttreding? En duurt het misschien langer voor nieuwe krachten een vast contract krijgen?
2. Groeide tijdelijk werk vooral onder mensen met een beperkt of onderbroken arbeidsverleden?
3. Zorgde de ongunstige economische situatie ervoor dat werkgevers nieuwe krachten vaker dan anders aannamen op tijdelijke basis?
4. Zorgde een eerder langdurend ziektegeval ervoor dat werkgevers nieuwe krachten vaker dan anders aannamen op tijdelijke basis?

De hoofdlijnen van de analyses staan beschreven in paragraaf 1.3 van het rapport. Hier worden de analyses bij onderzoeksvraag 3 en 4 nader toegelicht.

Onderzoeksvraag 3 en 4: gegevens over werkgevers

Voor onderzoeksvraag 3 en 4 zijn gegevens van werkgevers gebruikt uit het Arbeidsvraagpanel (AVP) van het SCP. Dit is een onderzoek onder zo'n 2500 bedrijfsvestigingen, die in omvang variëren van 5 tot 15.000 personeelsleden. In elke deelnemende vestiging wordt een personeelslid geïnterviewd dat goed op de hoogte is van het personeelsbeleid. In kleine vestigingen is dat vaak een vestigingsmanager, in grotere vestigingen een personeelsfunctionaris.

Elke twee jaar start een nieuwe cyclus van dataverzameling. Deze is opgeknipt in vier delen om de geïnterviewden niet te zwaar te belasten. In het voorjaar van de oneven jaren wordt een eerste telefonisch interview afgenomen met alle werkgevers, gevolgd door een internet- of schriftelijke vragenlijst voor vragen die opzoekwerk vereisen. In het najaar van de oneven jaren en het voorjaar van de even jaren wordt een tweede respectievelijk derde telefonisch interview gehouden.

Het Arbeidsvraagpanel is een panelonderzoek, net als het Arbeidsaanbodpanel; 60-70% van de werkgevers doet bij de volgende cyclus opnieuw mee. Bij de start van een nieuwe cyclus wordt deze groep aangevuld met nieuwe deelnemers, zodat de omvang van het panel weer op peil komt en ook vestigingen die nog maar kort bestaan vertegenwoordigd zijn. Van Echtelt et al. (2015) geeft meer informatie over het AVP.

Aanpak onderzoeksvraag 3

Omdat het AVP een panelonderzoek is, kunnen we nagaan of werkgevers net aangenomen personeel vaker een tijdelijk contract geven als hun economische situatie verslechtert. We hebben de volgende informatie over de bedrijfssituatie: regionale economische groei in de eigen bedrijfstak, aantal maatregelen bedrijf om het personeelsbestand in te krimpen, gevoeligheid bedrijf voor conjunctuurschommelingen en bedrijfsverwachtingen over toekomstige financiële en werkgelegenheidspositie. De gegevens over de regionale economi-

sche groei zijn afkomstig van cbs StatLine, de andere gegevens hebben de geïnterviewde werkgevers zelf opgegeven. Ook kennen we twee aspecten van de onderhandelingsmacht van sollicitanten: aanwezigheid van moeilijk vervulbare vacatures in het bedrijf en regionaal werkloosheidspercentage. De informatie over het eerste aspect is afkomstig van de geïnterviewde werkgevers zelf, de informatie over het tweede aspect van cbs StatLine. Omdat de interviews zijn opgeknipt in vier delen, is de informatie over deze kenmerken op verschillende momenten verzameld. Het datumverschil is het grootst bij het kenmerk toekomstverwachtingen (zie bijlagetabel B.1). Vervanging daarvan door de toekomstverwachtingen van werkgevers bij de vorige cyclus van dataverzameling leverde voor dit kenmerk een vergelijkbaar resultaat op.

Bijlagetabel B.1

Plaats van kenmerk in cyclus dataverzameling AVP

kenmerk	verzameld in	gaat over
aandeel tijdelijke krachten onder net aangenomen personeel	voorjaar 1 ^e jaar	jaar t-1
economische groei	. ^a	jaar t-1 en t-2
inkrimping personeelsbestand	najaar 1 ^e jaar	situatie bij interview
gevoeligheid veranderingen conjunctuur	voorjaar 1 ^e jaar	situatie bij interview
toekomstverwachtingen	voorjaar 2 ^e jaar	komende twee jaar vanaf datum interview
werkloosheidspercentage	. ^a	jaar t-1
aanwezigheid moeilijk vervulbare vacatures	najaar 1 ^e jaar	jaar t en t-1

a Niet van toepassing; cijfers over dit kenmerk zijn afkomstig van cbs StatLine.

We voeren zogeheten *fixed-effect*-panelregressieanalyses uit. Die laten zien wat er gebeurt als de situatie van een werkgever verbetert of verslechtert. Daalt respectievelijk stijgt bij deze werkgever dan het aandeel tijdelijke krachten onder net aangenomen personeel? De gebruikte gegevens zijn verzameld in de jaren 2005/2006 tot en met 2015/2016.

Aanpak onderzoeksvraag 4

Het panelkarakter van het AVP maakt het ook mogelijk de invloed van een eerder langdurend ziektegeval te testen. We gaan na of bedrijven die twee jaar terug een langdurend ziektegeval hadden nieuwe krachten vervolgens vaker een tijdelijk contract geven dan werkgevers zonder die ervaring (zie bijlagetabel B.2).

We hebben alleen informatie over langdurende ziektegevallen die tot arbeidsongeschiktheidsinstroom hebben geleid: als twee jaar terug minstens één personeelslid het bedrijf verliet vanwege instroom in de arbeidsongeschiktheidsregelingen was volgens deze maatstaf sprake geweest van langdurende ziekte, anders niet. Dergelijke ziektegevallen brengen forse kosten met zich mee (loondoorbetaling en verhoogde premie voor de arbeidsongeschiktheidsverzekeringen¹). Vanwege het ontbreken van langdurende ziektegevallen

zonder arbeidsongeschiktheidsinstroom moet dit onderzoek als een eerste verkenning van de relatie tussen werkgeverslasten bij ziekte en het gebruik van tijdelijk werk worden gezien.

Bijlagetabel B.2

Plaats van kenmerk in cyclus dataverzameling AVP

kenmerk	verzameld in	gaat over
wel/geen instroom van personeelslid in de arbeidsongeschiktheidsregelingen	vorige cyclus dataverzameling	jaar t-3
aandeel tijdelijke krachten onder net aangenomen personeel	voorjaar 1 ^e jaar	jaar t-1
wel/niet verzekerd tegen kosten loondoorbetaling	voorjaar 1 ^e jaar	situatie bij interview (4-5 maanden na jaar t-3)

Het effect van de werkgeverslasten bij langdurende ziekte onderzoeken we apart voor kleine en grote bedrijfsvestigingen (5-99 versus 100 of meer werknemers). Bij kleine vestigingen is een langdurend ziektegeval een incidentele en onverwachte gebeurtenis (een 'schok'). We splitsen deze twee groepen verder op in werkgevers met en werkgevers zonder verzekering tegen de kosten van loondoorbetaling bij ziekte.

We voeren gewone regressieanalyses uit met de volgende controlevariabelen: tijdvak (2002-2008 versus 2010-2016), grootteklasse bedrijfsvestiging en wel/niet actief in marktsector. Een fixed-effect-analyse is niet mogelijk, omdat er te weinig kleine werkgevers zijn die meerdere jaren nieuw aangenomen personeel hadden én de ene keer wel en de andere keer niet te maken hadden met een langdurend ziektegeval. Omdat we de verschillende jaarbestanden samenvoegen, komt een deel van de bedrijven meerdere keren voor in de dataset. Daarom zijn robuuste standaardfouten geschat, die corrigeren voor het feit dat een deel van de waarnemingen niet onafhankelijk is van elkaar, maar geclusterd op het niveau van de individuele bedrijf. Zonder zo'n correctie worden de standaardfouten onderschat en daarmee de significantieniveaus overschat. De gebruikte gegevens zijn verzameld in de jaren 2003/2004 tot en met 2017(/2018).²

Noten

- 1 Alleen als het betreffende personeelslid instroomde in de WGA (= uitkering voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten of volledig arbeidsongeschikten met kans op herstel), niet bij instroom in de IVA (= uitkering voor volledig en duurzaam arbeidsongeschikten).
- 2 Bij deze analyses konden we gebruikmaken van gegevens uit voorjaar 2017, die zijn verzameld in het kader van de datacyclus 2017/2018. Dat was bij onderzoeksvraag 3 niet mogelijk, omdat we daarvoor ook gegevens uit het voorjaar van 2018 nodig zouden hebben.

Bijlage 2 Aanvullende tabel

Bijlagentabel B.3

Aandeel tijdelijke krachten onder net aangenomen personeel: regressieresultaten fixed-effectsmodel, 2004-2014^{a, b}

	niet-gestandaardiseerde regressiecoëfficiënten
economische situatie waarin bedrijf verkeert	
regionale economische groei in de eigen bedrijfstak ^c	-0,756*
aantal maatregelen bedrijf ter inkrimping personeelsbestand (0-5 maatregelen)	1,814*
verwachting bedrijf over toekomstige omzet en personeelsgrootte (5-puntsschaal; 1 = sterke krimp; 5 = sterke groei)	0,316
gevoeligheid bedrijf voor schommelingen conjunctuur (3-puntsschaal; 1 = nauwelijks of niet; 3 = in sterke mate)	-0,284
onderhandelingsmacht sollicitanten	
regionaal werkloosheidspercentage ^d	2,404**
bedrijf heeft momenteel moeilijk vervulbare vacatures of die afgelopen 2 jaar gehad (1 = ja, 0 = nee)	2,122
constante	61,15**
aantal waarnemingen	3236
aantal groepen	2250
R ² (within)	0,02
R ² (between)	0,01
R ² (overall)	0,01

a Er is een fixed-effects-regressie uitgevoerd. * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$.

b Aantal waarnemingen is 3.236.

c Gebruikt is de gemiddelde groei over de laatste twee jaar van de bruto toegevoegde waarde. Gegeven afkomstig van CBS StatLine.

d Gegeven afkomstig van CBS StatLine.

Bron: SCP (AVP'05-'15)